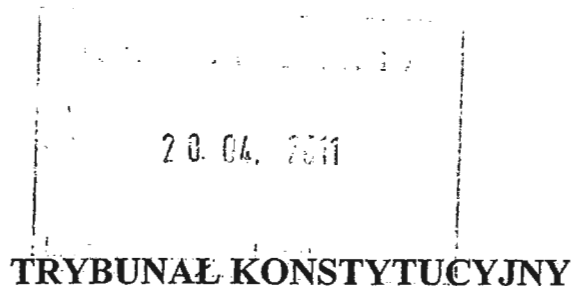

Warszawa, dnia 19 kwietnia 2011 r.

PG VIII TK 118/10

P 25/10

W związku z pytaniem prawnym Sądu Apelacyjnego w Łodzi – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, czy:

- 1) art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 241, poz. 2074), zmieniający art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), w zakresie, w jakim „nie reguluje kwestii intertemporalnych w stosunku do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i inne powstałe przed dniem wejścia w życie noweli, a odnoszącym się do płatników składek prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, którzy zaprzestali prowadzenia tej działalności przed dniem 1 stycznia 2003 r.”, jest zgodny z art. 2 i art. 7 Konstytucji RP,
- 2) czy art. 24 ust. 4 powołanej wyżej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2003 r., rozumiany w ten sposób, że ma zastosowanie do należności powstałych przed tą datą a nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r., jest zgodny z art. 2 Konstytucji RP

– na podstawie art. 27 pkt 5 w zw. z art. 33 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) –

przedstawiam następujące stanowisko:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) postępowanie podlega umorzeniu, wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Uzasadnienie

W powołanym pytaniu prawnym Sąd Apelacyjny w Łodzi – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przedstawił wątpliwości co do konstytucyjności art. 1 pkt 9 lit a) ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r., nowelizującej ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej ustawą nowelizującą, oraz art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej u.s.u.s.

Pytanie to zostało sformułowane na tle następującego stanu faktycznego i prawnego.

Decyzją z dnia listopada 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił wysokość zadłużenia J S z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 1999 r. do listopada 1999 r., nieopłaconych odsetek oraz kosztów upomnień.

Wyrokiem z dnia lutego 2009 r. Sąd Okręgowy w Łodzi – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt , oddalił odwołanie J S od wymienionej decyzji ZUS. W wyroku tym Sąd wskazał, że obowiązujące przepisy nakładają na płatnika obowiązek ustalenia wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz realizacji płatności, zgodnie z deklaracją rozliczeniową, a jako datę zaewidencjonowania składek przyjmuje się dzień ich zaewidencjonowania na koncie ubezpieczonego.

Na koncie J S widniała niedopłata, która została dostrzeżona przez ZUS dopiero w 2008 r. W toku prowadzonego postępowania J S nie wykazał zaś, że opłacił składki na ubezpieczenie zdrowotne za sporny okres.

Oddalając odwołanie J S od wymienionej decyzji ZUS, Sąd pierwszej instancji podkreślił, że podnoszona przez Wnioskodawcę okoliczność, iż płatnik obowiązany jest do przechowywania dokumentów przez okres 5 lat, zaś okres przedawnienia wynosi 10 lat, nie jest zasadna. Nie zwalnia go ona bowiem z obowiązku udowodnienia zapłaty wymaganych składek.

Rozpoznając apelację J S od wyroku sądu pierwszej instancji, Sąd pytający powziął wątpliwość, czy zakwestionowane w pytaniu prawnym regulacje pozostają w zgodzie z art. 7 Konstytucji i wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 2 Konstytucji przez kwestionowane przepisy, Sąd pytający podkreślił, że nie kwestionuje uprawnień ustawodawcy do wydłużania terminów przedawnienia, również w odniesieniu do trwających stosunków prawnych. Zmiany takie umożliwiają bowiem „lepszą realizację długu”, a w sprawach o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – „zapewniają szerszą gwarancję celu ubezpieczeniowego”.

Naruszenia zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa Sąd pytający zdaje się natomiast upatrywać w licznych nowelizacjach przepisów, regulujących terminy „przedawnienia składek wymagalnych przed nowelizacją art. 24 ust. 4 u.s.u.s. w stosunku do osób, które zaprzestały prowadzenia działalności gospodarczej”. W sytuacji bowiem niestabilnego prawa, braku jasności, które prawo należy stosować, płatnik, który zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej przed dokonaną przez ustawodawcę zmianą terminów przedawnienia, nie będzie miał możliwości wykazania, że opłacił składki, a nie ma on obowiązku, podkreśla Sąd, śledzenia zmian wprowadzanych w przepisach prawa dotyczących podmiotów prowadzących

taką działalność. Dlatego też, w ocenie Sądu, zmiany przepisów dotyczących przedawnienia powinny być wprowadzane w życie w taki sposób, aby nie naruszały prawa płatnika do obrony swoich interesów. Każdy obywatel powinien bowiem wiedzieć, które prawo go obowiązuje, bez konieczności sięgania do reguł interpretacyjnych, dlatego też „każda nowelizacja prawa w toku istniejącego zobowiązania wymaga obwarowania zmian przepisami intertemporalnymi”.

Sąd Apelacyjny w Łodzi przedstawił zmiany stanu prawnego, odnoszące się do terminów przedawnienia wymagalnych składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, jakie nastąpiły po 1997 r. Wskazał także, że, zgodnie z art. 23 w zw. z art. 8 pkt 1 lit c) ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153), obowiązującym do dnia 9 września 1998 r., płatnik składek był zobowiązany do ich opłacania, bez wezwania, za każdy miesiąc do 15 dnia następnego miesiąca, w trybie i na zasadach określonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Składki te, zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 1997 r., były opłacane i ewidencjonowane w ZUS.

Zgodnie zaś z § 3 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, wypłaconych zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego, zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz kolejności zaliczania wpłat składek na poszczególne fundusze (Dz. U. Nr 165, poz. 1197 ze zm.), płatnik obowiązany był do przechowywania przez okres 5 lat kopii wskazanych w tym przepisie dokumentów, w tym deklaracji rozliczeniowej. Obowiązek przechowywania tych dokumentów przez okres 10 lat został wprowadzony dopiero od dnia 1 stycznia 2003 r. – w art. 47 ust. 3c u.s.u.s.

Konstytucyjne wątpliwości Sądu pytającego budzi również, wprowadzona przez ustawodawcę, długość terminu przedawnienia – dziesięć lat, z tego

powodu, że odnosi się ona do obowiązków o charakterze okresowym. Ponadto, „przechowywanie dokumentów płatniczych przez okres 10 lat może okazać się bezprzedmiotowe, gdyż banki archiwizowały tego typu dokumenty tylko przez 5 lat.”.

Sąd pytający wskazuje, że w sprawie J S jest bezsporne, iż składał on w ZUS deklaracje rozliczeniowe składek na ubezpieczenie zdrowotne, a ZUS dopiero w 2008 r. wniósł zastrzeżenia co do ich prawidłowości. Mimo że do dnia 17 lutego 2001 r. obowiązywał art. 47 ust. 13 u.s.u.s., który przewidywał, że w sytuacji, gdy płatnik nie reguluje składek za określony miesiąc, to Zakład dokonuje ich przypisu z urzędu i zawiadamia o tym płatnika, to ZUS ani do dnia obowiązywania tego przepisu, ani w następnym okresie nie powiadomił J S o nieprawidłowościach stwierdzonych na jego koncie.

Sąd nie uzasadnił natomiast zarzutu niezgodności art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej z art. 7 Konstytucji.

Pierwszym z zakwestionowanych przez Sąd przepisów jest art. 1 pkt 9 lit a) ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r. nowelizującej ustawę o systemie ubezpieczeń społecznych, w myśl którego:

„w art. 24:

a) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

"4. Należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-5d.

5. Nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia."

Przepis ten nasuwa konstytucyjne wątpliwości Sądu w zakresie, w jakim nie rozstrzyga, które prawo, dotyczące terminu przedawnienia, należy stosować w sprawach o składki na ubezpieczenie społeczne i inne ubezpieczenia, wymagalne przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, nieopłacone przez tych płatników – prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, którzy zaprzestali prowadzenia tej działalności przed dniem 1 stycznia 2003 r.

Przedmiotem kontroli Sąd uczynił również art. 24 ust. 4 u.s.u.s., który to przepis, w cytowanym wyżej brzmieniu, nadal obowiązuje.

Z petitum pytania prawnego i analizy uzasadnienia tego pisma procesowego wynika, że w przepisie tym wątpliwości Sądu nasuwa to, czy wydłużenie okresu przedawnienia pozostaje w zgodzie z Konstytucją, w zakresie, w jakim nowy, dłuższy termin przedawnienia znajduje zastosowanie do należności z tytułu składek na ubezpieczenie wymagalnych przed dniem 1 stycznia 2003 r. (tj. dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej) i nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r.

Z jednej strony więc, pod adresem art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej, nadającym nowe brzmienie art. 24 ust. 4 u.s.u.s., Sąd formułuje zarzut braku normy intertemporalnej, odnoszącej się do wskazanej grupy płatników (tj. tych, którzy zaprzestali prowadzenia działalności gospodarczej), z drugiej strony zaś – art. 24 ust. 4 u.s.u.s. zarzuca niekonstytucyjność w zakresie, w jakim przepis ten zawiera regulację intertemporalną, nakazującą stosowanie wydłużonego terminu przedawnienia do należności powstałych z tytułu składek nieopłaconych przed dniem jego wejścia w życie, tj. dniem 1 stycznia 2003 r.

Z uwagi na charakter zarzutów oraz przedmiot sprawy zawisłej przed Sądem pytającym (dotyczący należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne), niezbędne jest rozważenie dopuszczalności kontroli art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej oraz art. 24 ust. 4 u.s.u.s.

w kwestionowanych zakresach, w aspekcie spełnienia przez niniejsze pytanie prawne przesłanki funkcjonalnej.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego, przedmiotem pytania prawnego może być każdy przepis, którego wykorzystanie sąd rozważa lub zamierza rozważyć przy poszukiwaniu normy dla jednostkowego rozstrzygnięcia sprawy [vide – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2003 r. w sprawie o sygn. P 31/02, OTK ZU (A) Nr 6, poz. 58]. Niemniej jednak, dla spełnienia wymagania przesłanki funkcjonalnej pytania prawnego niezbędne jest istnienie takiej zależności między odpowiedzią Trybunału Konstytucyjnego na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd, która oparta jest „na odpowiedniej relacji między treścią kwestionowanego przepisu i stanem faktycznym sprawy, w związku z którą zadane zostało pytanie prawne. Przedmiotem pytania prawnego może być tylko taki przepis, którego wyeliminowanie z porządku prawnego, w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego, wywrze wpływ na treść rozstrzygnięcia sprawy, w związku z którą przedstawiono pytanie prawne” [postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 października 2009 r. w sprawie o sygn. P 120/08, OTK ZU (A) z 2009 r. Nr 9, poz. 143].

Dla oceny, czy spełniona została przesłanka funkcjonalna niniejszego pytania prawnego, niezbędne jest, w pierwszej kolejności, przypomnienie stanu prawnego, dotyczącego terminów przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, obowiązującego przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej i po tym dniu, gdyż wyłącznie tę datę – dzień 1 stycznia 2003 r. – wskazuje Sąd pytający jako datę graniczną pytania prawnego, wyznaczającą granice konstytucyjnej kontroli kwestionowanych przepisów.

W okresie, w jakim powstała należność J S (płatnika – ubezpieczonego prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne, tj. w roku 1999,

obowiązywał przepis art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 ze zm.), zgodnie z którym m. in. osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jako płatnicy, obowiązane były do comiesięcznego opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne. Składki te początkowo były opłacane, rozliczane i ewidencjonowane w kasie powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, a od dnia 1 stycznia 1999 r., stosownie do art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 1998 r. o zmianie ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 117, poz. 756 ze zm.), w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z 1997 r. samodzielnie regulowała materię przedawnienia należności z tytułu składek zdrowotnych.

W myśl art. 28 ust. 2 tej ustawy, należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegały przedawnieniu z upływem 5 lat, licząc od dnia, w którym składka stała się wymagalna.

Określony ustawą o ubezpieczeniu zdrowotnym termin przedawnienia był taki sam, jak termin przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, wyznaczony w art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.).

Zgodnie bowiem z tym przepisem u.s.u.s., w brzmieniu wówczas obowiązującym, należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne „ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, a w przypadku przerwania biegu przedawnienia, o którym mowa w ust. 5, po upływie 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne.”.

Przewidziany w art. 24 ust. 4 u.s.u.s. pięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne został następnie wydłużony do 10 lat [art. 24 ust. 4 u.s.u.s. w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 9

lit a) ustawy nowelizującej]. Zmiana ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

Z dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej nie nastąpiło jednak wydłużenie do 10 lat terminu przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych (i nieprzedawnionych) przed dniem 1 stycznia 2003 r. składek na ubezpieczenie zdrowotne.

W tej dacie bowiem, jak już wyżej wskazano, obowiązywał przepis art. 28 ust. 2 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z roku 1997, w myśl którego okres przedawnienia wynosił lat 5.

Również kolejna ustawa dotycząca ubezpieczeń zdrowotnych, tj. ustawa z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391 ze zm.), uchylająca ustawę o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z 1997 r., w art. 33 ust. 2 wyznaczała pięcioletni termin przedawnienia.

Zgodnie z tym przepisem (w pierwotnym brzmieniu), „[n]ależności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu z upływem 5 lat, licząc od dnia, w którym składka stała się wymagalna.”

Dopiero z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), zwanej dalej ustawą zmieniającą, wprowadzony został dziesięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Art. 17 pkt 1 ustawy zmieniającej nadał nowe brzmienie art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z roku 2003, w myśl którego „[n]ależności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.”

Przepis ten wszedł w życie z dniem 1 lipca 2004 r.

Od tego dnia zatem, na mocy odesłania art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 2003 r., w sprawach należności powstałych

z tytułu dotychczas nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne, znalazł zastosowanie przepis art. 24 ust. 4 u.s.u.s., określający dziesięcioletni termin przedawnienia. Dziesięcioletni okres przedawnienia odnosił się także do składek na ubezpieczenie zdrowotne wymagalnych przed dniem 1 lipca 2004 r. i nieprzedawnionych do dnia 30 czerwca 2004 r. (*vide* – wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 grudnia 2006 r., sygn. III AUa 1083/06, OSA z 2008 r. Nr 8, poz. 28).

Kolejna ustawa dotycząca ubezpieczeń zdrowotnych, tj. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), weszła w życie z dniem 1 października 2004. Ustawa ta, aktualnie obowiązująca, w art. 93 ust. 2 reguluje termin przedawnienia w taki sam sposób, jak art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 2003 r.

Zgodnie z obowiązującym art. 93 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, „[n]ależności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.”

W świetle przedstawionego stanu prawnego, w dniu 1 stycznia 2003 r. ubezpieczenie zdrowotne, tak jak i obecnie, uregulowane było samodzielną ustawą, której celem była realizacja prawa obywateli do ochrony zdrowia, wyrażonego w art. 68 Konstytucji.

Omówione ustawy dotyczące ubezpieczeń zdrowotnych, obowiązujące zarówno przed dniem 1 stycznia 2003 r., jak i po tym dniu, były ustawami odrębnymi od ustaw, dotyczących ubezpieczeń społecznych obywateli na wypadek ryzyk wymienionych w art. 67 ust. 1 Konstytucji, tj. niezdolności do pracy z powodu choroby, inwalidztwa i osiągnięcia wieku emerytalnego .

We wskazanym przez Sąd pytający dniu 1 stycznia 2003 r. składki na ubezpieczenie zdrowotne, również wymagalne przed tym dniem, przedawniały się w terminie 5 lat.

Ten pięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne dotyczył także tych płatników, którzy zaprzestali prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 stycznia 2003 r., i obowiązywał również w stosunku do tej grupy płatników – do dnia 30 czerwca 2004 r., tj. do dnia wejścia w życie art. 17 pkt 1 ustawy zmieniającej.

Wynikająca natomiast z przepisu art. 1 pkt 9 lit a) ustawy nowelizującej norma intertemporalna, nakazująca bezpośrednie stosowanie nowego prawa, przyjęta również w orzecznictwie sądowym, że dziesięcioletni okres przedawnienia znajduje zastosowanie do należności z tytułu składek, które stały się wymagalne przed dniem 1 stycznia 2003 r. (tj. dniem wejścia w życie tejże ustawy z 18 grudnia 2002 r.), jeżeli do tej daty nie uległy one przedawnieniu według przepisów dotychczasowych (np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r. II UZP 5/08, OSNP z 2009 r. Nr 1, poz. 217), odnosiła się do składek na ubezpieczenie społeczne.

Nie mogła ona natomiast znaleźć zastosowania do należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, nieopłaconych do dnia 31 grudnia 2002 r. również przez tych płatników, którzy zaprzestali prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 stycznia 2003 r., skoro obowiązująca w tym dniu ustawa o ubezpieczeniu zdrowotnym z 1997 r. samodzielnie regulowała inny termin przedawnienia.

Wejście w życie, z dniem 1 stycznia 2003 r., normy intertemporalnej, wynikającej z art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej, nakazującej bezpośrednie stosowanie nowego prawa – nowego terminu przedawnienia do składek, wymagalnych przed tym dniem a nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r., nie pozostaje zatem w związku z terminem przedawnienia należności

z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, gdyż owa norma intertemporalna dotyczy należności powstałej z innego tytułu niż – ubezpieczenie zdrowotne.

Tym bardziej więc norma ta nie może pozostawać w związku z podnoszoną przez Sąd pytający okolicznością zaprzestania przez J S – płatnika składek na ubezpieczenie zdrowotne – prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 stycznia 2003 r.

Rozstrzygnięcie sprawy zawisłej przed Sądem pytającym i ewentualne uwzględnienie apelacji J S od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalającego odwołanie od decyzji ZUS, określającej wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne, nie zależy zatem od orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności art. 1 pkt 9 lit a) ustawy nowelizującej, zmieniającej art. 24 ust. 4 u.s.u.s. w zakresie, „w jakim nie reguluje kwestii intertemporalnych w stosunku do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i inne”, powstałych przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, skoro sprawa ta nie dotyczy składek na ubezpieczenie społeczne, a na ubezpieczenie zdrowotne, zaś w dniu 1 stycznia 2003 r. w zakresie tego ubezpieczenia nadal obowiązywał pięcioletni termin przedawnienia spornych należności (art. 28 ust. 2 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z roku 1997).

Nie została zatem spełniona przesłanka funkcjonalna pytania prawnego w zakresie odnoszącym się do art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej.

W tej sytuacji, postępowanie w tym zakresie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

Podobnie ocenić należy drugie pytanie Sądu, dotyczące art. 24 ust. 4 u.s.u.s. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, rozumianego w ten sposób, że ma zastosowanie do należności, powstałych przed dniem 1 stycznia 2003 r. a nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r.

Przepis art. 24 ust. 4 u.s.u.s., w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, odmiennie niż art. 1 pkt 9 lit. a) ustawy nowelizującej, stanowić wprawdzie będzie – wobec treści art. 93 ust. 2 ustawy o świadczeniach zdrowotnych – podstawę rozstrzygnięcia Sądu w sprawie J S Należności zainteresowanego, powstałe z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres lipiec – listopad 1999 r., nie uległy bowiem przedawnieniu przed dniem 1 lipca 2004 r., tj. przed dniem nowelizacji art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 2003 r. wprowadzonej art. 17 pkt 1 ustawy zmieniającej.

Jednakże, jak już wyżej wskazano, dniem wejścia w życie przepisu wydłużającego do dziesięciu lat termin przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne nie był dzień 1 stycznia 2003 r., lecz dzień 1 lipca 2004 r., i do dnia 30 czerwca 2004 r. termin przedawnienia składek należnych na to ubezpieczenie wynosił 5 lat. Mogły być więc i takie sytuacje, że wymagalne w dniu 1 stycznia 2003 r. należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne przedawniły się do dnia 30 czerwca 2004 r.

Zatem, dla ustalenia, czy do składek na ubezpieczenie zdrowotne, wymagalnych przed dniem zmiany terminu przedawnienia (dniem 1 lipca 2004 r.), ma zastosowanie przepis art. 24 u.s.u.s. w związku z art. 93 ust. 2 ustawy o świadczeniach zdrowotnych z 2004 r. i w związku z art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 2003 r. (w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą), wskazany w pytaniu prawnym dzień 1 stycznia 2003 r. (jako dzień wejścia w życie art. 24 ust. 4 u.s.u.s. dla składek na ubezpieczenie społeczne) nie ma znaczenia prawnego.

Dla rozstrzygnięcia sprawy J S istotne znaczenie ma natomiast ta okoliczność, że przepis ten, określający dziesięcioletni termin przedawnienia, jako przepis, do którego odsyłał art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym z 2003 r., a obecnie odsyła art. 93 ust. 2 ustawy o świadczeniach zdrowotnych z 2004 r., obowiązywał w dniu 1 lipca 2004 r. i nadal obowiązuje.

Ten problem nie został jednakże objęty pytaniem prawnym, co uniemożliwia merytoryczne odniesienie się do niego, z uwagi na związanie granicami pytania prawnego.

Rozstrzygnięcie sprawy J S przez Sąd pytający nie zależy natomiast od orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, czy art. 24 ust. 4 u.s.u.s., rozumiany w ten sposób, że ma zastosowanie do należności, powstałych przed dniem 1 stycznia 2003 r. a nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r., narusza normy konstytucyjne, skoro, jak już wyżej wskazano, po dniu 1 stycznia 2003 r. termin przedawnienia składek na ubezpieczenie zdrowotne nadal, do dnia 30 czerwca 2004 r., wynosił 5 lat.

Zatem, w tym zakresie również nie została spełniona przesłanka funkcjonalna pytania prawnego.

Postępowanie w części dotyczącej art. 24 ust. 4 u.s.u.s. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2003 r., rozumianego w ten sposób, że ma zastosowanie do należności powstałych przed tą datą, a nieprzedawnionych do dnia 31 grudnia 2002 r., podlega więc także umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

Wątpliwości konstytucyjne Sądu wywołuje ponadto sam termin przedawnienia. Uzasadnienie tego zarzutu Sąd ograniczył jednakże do stwierdzenia, że dziesięcioletni termin przedawnienia jest terminem zbyt długim dla świadczeń o charakterze okresowym, banki zaś archiwizują odpowiednie dokumenty płatnicze przez okres pięciu lat.

Brak szerszej argumentacji na poparcie tego zarzutu uzasadnia wniosek o umorzenie postępowania również i w tym zakresie, wobec niespełnienia wymagania art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym – przedstawienia uzasadnienia pytania prawnego.

W tym zakresie zatem postępowanie także podlega umorzeniu, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, z uwagi na niedopuszczalność orzekania.

Ubocznie natomiast wypada odnotować, że wraz z wejściem w życie art. 24 ust. 4 u.s.u.s. z dniem 1 stycznia 2003 r., w art. 47 u.s.u.s. dodany został ustęp 3c, który miał i ma nadal zastosowanie również do składek na ubezpieczenie zdrowotne. Zgodnie z tym przepisem, płatnik składek zobowiązany został do przechowywania kopii deklaracji rozliczeniowych i imiennych raportów miesięcznych oraz dokumentów korygujących te dokumenty przez okres 10 lat od dnia ich przekazania do wskazanej przez ZUS jednostki organizacyjnej Zakładu, w formie dokumentu pisemnego lub elektronicznego.

Z powyższych względów, przedstawiam stanowisko jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego